СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 168. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, середа, 30-го серпня 1944. No. 168. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, August 30, 1944. VOL. LII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

БУДУТЬ МІНЯТИ ВОЄННІ БОНДИ ЯК БАНКОВІ ЧЕКИ

ВАШИНГТОН. — Департамент Скарбу виготовив плян, який увійде в життя вже 2. жовтня теперішнього року, щоб банки приймали бонди военної позички серії „Е" так, як тепер приймають та міняють на готівку банкові чеки. Очевидно, що за таку прислугу банки будуть рахувати собі винагороду, яку скарб визначить. Є плян, щоб признати банкам 15 центів від виплати одного бонду за $1,000, по 12 центів до $2,00, а по 10 центів за бонди понад $2,000. Департамент скарбу надіється великого руху бондами по скінченню війни з Німеччиною.

ЗАПОВІДАЮТЬ ДЕШЕВУ ЇЗДУ ЛІТАКАМИ ПІСЛЯ ВІЙНИ.

БОФАЛО (Ню Йорк). — Особовий рух літаками зросте семикратно, а перевіз краму трицятькратно за 5 літ після війни. Внаслідок такого руху оплата від подорожного буде виносити 3½ цента за одну милю, а по 30 центів від одної тони тягару. Це є обчислення, пороблені обережно знавцем летунства корпорації Кортис-Райт, д-ром Д. Г. Дейвенпортом. Інші знавці твердять, що Дейвенпорт дуже консервативний у своїх передбачуваннях і тому належить надіятися ще ліпших умовин перевозу осіб і товарів.

Знавці надіються, що армія буде випродувати воєнні літаки по війні по дуже низькій ціні, а це само вже причиниться до подешевіння подорожи повітрям. Таксамо перевіз краму буде далеко дешевший, головно перевіз ґазет. Обраховують, що перевіз повітрям нюйорської ґазети до Вашинґтону буде коштувати 1 цента від примірника, а до Шікаґа по 4 центи. Відповідно будуть оплачувані теж і інші тягарі, а все те викличе великий переворот у транспорті в користь повітряного руху.

ЗАКИДАЮТЬ КОМУНІСТИЧНУ ПРОПАГАНДУ ПОЛІТИЧНІЙ АКЦІЇ СІО.

ВАШИНГТОН. — Голова комітету політичної акції Конґресу Промислових Орґанізацій (СІО) Сидні Гилман зізнавав перед комісією палати послів для передвиборчих видатків про висоту видатків його орґанізації. Конґресмен Ралф Е. Чорч, республиканець з Ілиной, закинув комітетови СІО пропаґанду комунізму під покришкою про-робітничої пропаґанди, а це викликало велике негодування збоку Гилмана. Гилман виявив, що його юнія підтримує лише кандидатів Демократичної або Републиканської Партії і зовсім не ставить своїх кандидатів, ані не плянує якоїсь третьої партії.

ЛЕТУНСЬКІ ВИНАХОДИ ДЛЯ НОВИХ ОМНІБУСІВ.

ШІКАҐО. — Підприємство Ґрейґавнд Корпорейшен, яке оперує подорожними омнібусами в цілій Америці, замовило на пробу 2 нові „боси" для подорожи по 50 осіб так скоро, як лише можна буде дістати матеріяли на підставі засади про „прайорітіс". Нові боси будуть знадоблені новими винаходами, яких досі вживається при літаках. Будуть теж уставлені моторові машин системи Дізела в такий спосіб, що мотори можна буде відчеплювати для направи, а причеплювати інші. В деяких частях боси будуть дво поверхові, а шофер буде мати прозрачні заслони з нових пластиків.

ІСЛЯНДІЯ СИМПАТИЗУЄ ЗІ СКАНДИНАВІЄЮ.

НЮ ЙОРК. — В Бенкерс Клоб відбувся обід в честь ісляндського президента Свейна Бйорксона, вчасі котрого бувший секретар пошти Джеймс А. Фарлі запитався його, як можна бути вибраним президентом в Ісляндії. Бйорнсон відповів, що він самий не знає, як то сталося, що його вибрали президентом, але сказав, що він був перед тим у Злучених Державах, щоб навязати бизнесові звязки з Америкою. При кінці своєї промови заявив Бйорнсон, що симпатії Ісляндії є по боці скандинавських країв.

ЖИДІВСЬКИЙ ПЛЯН КАРИ ДЛЯ ЇХ ВОРОГІВ.

НЮ ЙОРК. — Американсько-Жидівська Конференція виготовила і вислала до секретаря стейту Кордела Гола докладний плян, як притягнути до суду всіх людей по стороні держав Осі, які провинилися супроти жидів. У пляні є 80 точок такої кари, а між ними згадується загальну кару для держав як і для одиниць. Кару мав би наложити окремий міжнародній суд для военних кримінальників. Докази проти виновників мають призбирати жидівські орґанізації.

ПАРИЗЬКИЙ БУДИНОК АМЕРИКАНСЬКОЇ ҐАЗЕТИ НЕНАРУШЕНИЙ.

НЮ ЙОРК. — Ґазета Ню Йорк Гералд Трибюн подає до відома, що її будинок в Парижу остав ненарушений вчасі німецької окупації, а машини та знаряддя находяться в добрім стані.

ШУКАЄТЕ ПРАЦІ? — Наперед погляньте на оголошення нових робіт у „Свободі".

Підіздова боротьба в Німеччині після прогри

НЮ ЙОРК. — Воєнний критик газети Геральд-Трибюн майор Джордж Філдинг Еліот заповідає завзяту підпольну боротьбу в Німеччині навіть після позірного покінчення війни. Його міркування такі: Гітлер захопив тепер повну мілітарну владу в Німеччині, якої йому ніхто не вирве з рук. Повстання народу проти нього неможливе. Армія буде боротися в повному ладі, доки буде можливе, а потім перейде в підіздову боротьбу чи то як цілість, чи як поодинокі частини.

Ні Гітлер ні його окруження не надіється пощади збоку переможців. Тому його опір буде розпучливий. Можуть Аліянти заняти північне побережжа Німеччини, можуть навіть заняти Берлін, боротьба не покінчиться. Німецькі нацисти й їх організація молоді буде боротися в горах і в різних криївках так довго, як зможе витримати. Тому Аліянти мусять бути приготовані на постепенне заняття цілої Німеччини, а не вижидати її здачі. Здатися нема просто кому, бо поза Гітлером там не буде організованої сили.

ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД АПЕЛЮЄ ДО ДЕРЖАВ СВІТУ ЗА ВИРАТУВАННЯ ВАРШАВСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ

ВАШИНГТОН. — Польський амбасадор Ян Цехановскі передав до стейтового департаменту апель польського лондонського уряду щоб ратувати 150,000 польського населення у Варшаві перед масакрою збоку Німеччини. Цехановскі каже, що подібні апелі пішли до інших держав і до Ватикану. Якими способами мали б держави ратувати польське населення у Варшаві, зазив не згадує. Пояснює лише, що це є ці люди, які піднесли повстання проти німецького панування, але, не діставши вчас допомоги, повстання програли. Повстанці замкнені тепер в таборі Пшишков, 15 миль від Варшави, і німці плянують їх вирізати. Досі вирізали 3,000 повстанців. Цехановскі згадує, що цю масакру можуть спинити російські війська, які стоять під Варшавою.

ПОТУГИ ДИСКУТУЮТЬ, ЯК УСПОКОЮВАТИ ВЛАСНЕ НАСЕЛЕННЯ

ВАШИНГТОН. — Серед дипльоматичних кол появилася вістка, що на конференції в Домбартон Овкс виринув спір, як поступати в справі забезпечення миру на випадок, колиб котра потуга найшлася в такій позиції, що мусить успокоювати своє власне населення. Це питання виринуло при нагоді обговорювання потреб однодушности всіх потуг для вжиття зброї проти агресивної держави.

Поляки за злуку ґруп

ЛОНДОН. — Польський уряд на вигнанню постановив у неділю згодитися на пропозицію зіллятися з польською ґрупою в Москві, з котрою від самої організації тої ґрупи польський уряд у Лондоні ворогував і котру він називав московськими ставленниками, невідомими людьми й безвпливовими комуністами. Польський уряд у Лондоні уповажнив свого преміера Міколайчика виїхати до Варшави, як тільки вона буде звільнена з німців, та перевести там наради з Польським Комітетом Національного Визволення та представниками польського підпілля про створення нового польського уряду. В цьому уряді мають бути представлені й комуністи. Польський уряд рішив відложити рішення справи границь до закінчення війни, але в засаді признав потребу зміни границь Польщі.

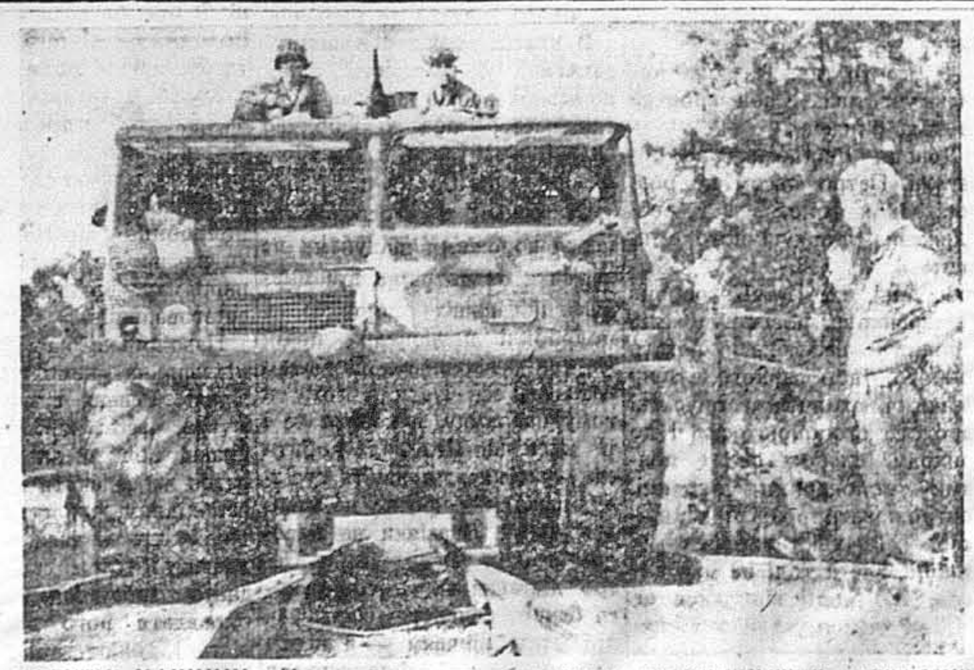
У понеділок польський уряд на вигнанню дістав заяву польського підпілля, що воно годиться на пропозицію польського уряду в Лондоні. Підпілля хоче викінчення польсько-російської згоди та забезпечення польської незалежности. Для цеї ціли підпілля хоче крім згоди між лондонськими поляками й московськими ще ґарантії Америки й Британії для польської незалежности. Пропозицію польського підпілля візьме польський уряд на вигнанню на дебати в вівторок.

Міколайчик відбув ще одну конференцію з британським секретарем заграничних справ Іденом. Конференція відносилася до справи допомоги для польських повстанців у Варшаві. Британський посол Бартле, заявив у парляменті, що Москва відмовилася дати британським і американським летунам бази для достави зброї варшавським повстанцям.

ЗАЯВА ПОЛЬСЬКОГО КОМІТЕТУ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИЗВОЛЕННЯ

ЛОНДОН. — Едвард В. Осуха-Моравскі, предсідник Польського Комітету Національного Визволення, заявив тут в понеділок на першій конференції заграничних кореспондентів, що його Комітет готов співпрацювати з лондонськими поляками. Комітет навіть готов предложити лондонським полякам три міністерські теки, а Міколайчикови теку преміера, якщо вони зголяться приступити з Комітетом до створення спільного тимчасового уряду в Польщі. Пляни такої співпраці вже обговорено в Москві підчас побуту там Міколайчика. Комітет у Москві готов був приняти в склад нового уряду: проф. Ґрабского, Кароля Попеля й ще одного члена польської хлопської партії. Міколайчик одначе мав би виректися конституції з 1935 року.

Осуха-Моравскі заявив, що він не сподівається, що всі лондонські поляки приймуть предложення Комітету. Він сподівається, що лондонські поляки відай розібються; якщо вони приймуть, то це тільки завдяки розумови Міколайчика.

МОГУТНІ МАШИНИ. По новому мості, збудованім американськими інжинірами, котиться могутній трок, що тягне за собою артилерію. Сцена знята десь у Франції на ріці Сені. Американські вояки, що приглядаються віздови мошин на міст, видно горді з потуги своїх машин.

АМЕРИКАНЦІ У ШАТО-ТІЄРІ

НАЙВИЩА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Американці знову воюють на побоєвищах над Марною, на котрих в 1918. році воювали їх батьки. Вони перейшли широким фронтом ріку Марну й погнали німців перед собою до німецької границі. Вони бють тепер німців коло Шато-Тієрі й Сезани, що вславилися як побоєвища в першій світовій війні.

Тимчасом на секторі коло каналу британські й канадійські війська перекинули через ріку Сену вже четверте примістя та напирають на ворога, що стоїть над рікою Сомою. Довкола французького воєнного форту Бреста ще далі лютує битва.

ЗАКЛАДАЮТЬ ПАСТКУ НА 15,000 НІМЦІВ У ПІВДЕННІЙ ФРАНЦІЇ.

РИМ. — Американські війська в південній Франції, замісць очевидного маневру з Ґренобля на Ліон, повернули гостро на захід на Монтелімар, піймаючи цим у пастку 15,000 німців, що відступали долиною ріки Рони.

Тимчасом у Марселі, важному французькому порті на Середземному морю, котрий заняли американці ще в неділю, весь спорадичний опір німців у місті закінчився.

ПАРИЖ ПЕРЕДАНИЙ ОФІЦІЯЛЬНО ФРАНЦУЗАМ.

ПАРИЖ. — Командант американських військ, котрі помогли визволити Париж з німецької окупації, передав офіціяльно Париж у руки ґенерала Жосефа Пієра Кеніґа, військового команданта Парижу. Ґенерал Кеніґ буде тепер відповідальний за безпеченство міста, але на випадок потреби йому прийде в допомогу американська армія.

Справу достави для столиці харчів передано ґенералови, що командує службою достави в Парижу. Ґенерал Кеніґ буде орґанізувати нову армію Французьких Сил Нутра, котрих тисячі вояків ще покищо ходять у цивільних одягах.

АЛІЯНТСЬКІ РЕЙДИ ПО ВСІЙ ЕВРОПІ.

ЛОНДОН. — Небосклін над Европою аж кишів від аліянтських літаків. Восьма Повітряна Сила з Британії налітала цілий день на залізничі дороги й мости з Нідерляндів до Франкфурту над Меном, котрими йдуть німецькі поселення для військ у Франції. Пятнацята Повітряна Сила з Італії била по нафтових рефінеріях у Австрії й Мадярщині.

ЧУТКИ ПРО ВІДКЛИКАННЯ НІМЕЦЬКИХ ВІЙСЬК З ІТАЛІЇ.

РИМ. — Донесення з італійської північної границі кажуть, що німецька команда почала вже стягати німецькі війська з північно-італійських провінцій: Ліґурія, Піємонте і Емілія, аби обсаджувати ними провали в Альпах. Оборону мусолінівських фашистів полишено самим фашистам; на них з усіх усюдів напирають італійські патріотичні повстанці.

НІМЦІ ВТІКАЮТЬ З БОЛГАРІЇ, КАЖЕ МОСКВА.

ЛОНДОН. — Московське радіо наводить слова Болгарської Новинкарської Аґенції, що німці почали в понеділок відтягати свої війська з Болгарії. Евакуація має покінчитися за кілька днів. Болгари розброюють німецькі війська, що переходять з Румунії до Болгарії.

Потвердження цеї вістки можна найти в закликах німецького радія до німецьких вояків на Балкані памятати на присягу вірности Гітлерови. „Є в Німеччині чинники", говорило радіо, „в котрих верх узяли сумніви та в котрих віра захиталася". Мовляв, вони просякнуті аліянтською пропаґандою. „Цих треба безпощадно винищити".

ЧЕРВОНІ 10 МИЛЬ ПОЗА СЕМИГОРОДСЬКОЮ ГРАНИЦЕЮ.

ЛОНДОН. — Червона армія вдирається скорими маневрами в балканську імперію Гітлера. Вона не тільки заняла поважні частини Румунії, дійшовши вже під самі нафтові терени Плоєшті, але й перейшла семигородську границю й зайшла на 10 миль у Семигород. Вона заняла теж дунайські порти Брейлу й Тульчу та чорноморський порт Сулину; цей останній заняли маринарі червоної фльоти на Чорному морю. В Семигороді червона армія жене перед собою мадярські війська.

Далі на півночі червона армія поробила поважні поступи коло польської твердині Ломжі.

АЛІЯНТИ БЮТЬ БЕЗПОЩАДНО ПО ЯПОНСЬКИХ БАЗАХ І КОРАБЛЯХ НА ПАЦИФІКУ.

ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦИФІКУ. — Аліянтські літаки далі ведуть постійну офензиву проти японських баз і мореплавби на Пацифіку. Коло острова Целебеса затоплено 4 японські вантажні кораблі. Бомбовики налітали два рази на остров Онекотан, що лежить у Курілах, а інші японські острові бази дістали теж свою щоденну рейдову порцію.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

ПЕРЕДПЛАТА. Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПАМЯТАТИ І ЗА УКРАЇНСЬКУ НАУКУ!

Надійшов той час, коли родичі й діти знов заняті думкою — про школу і науку. В такому часі добре пригадувати нашому загалови ще й за щось особливе: за українську школу і за українську науку.

Коли ми говоримо за українську школу чи науку, то не в тому розумінню, щоб говорити про щось „конкуренційне" з американською школою і наукою. Ні теж про щось таке, що є чимсь „окремим". Ми розуміємо це тільки як щось „додаткове".

Та коли так, то насувається питання: А чи треба того додатку? Чи треба теж і грошевого видатку, збоку родичів, щоб цей додаток вдержувати? І чи треба теж і окремих зусиль нашої молоді, щоб з того додатку користати?

У відповіди на те, висуваємо звичайно різні аргументи, які здебільша нам відомі. Та якщо вони не були давніше дуже переконливими для декого, головно з нашої молоді, то повинні би тепер краще промовити до розуму, коли імя України стало вже широковідомим, коли вже є в англійській мові твори про життя та культуру українського народу, писані американцями, що не є з української крови. Бо коли такі люди завдали собі труду вивчити українську мову, щоб могти читати твори українського духа в оригіналі, то щож казати про тих молодих американців, що виросли в таких хатах, в яких по українськи говорили чи говорять?

Ми американські українці, показалиб себе дуже некультурним народом, якщоб ми не подбали, щоб і тут на американській землі залишилось якнайдовше те, що звязане з українською культурою і традицією. А щоб так сталось, то треба ось тими скарбами дійсно дорожити, а щоб ними могло дорожити молоде покоління, то мусить їх спершу пізнати. Та в першу чергу треба йому пошанувати українську мову. Вже хочби тому, щоб добре розуміти ту українську пісню, яку воно так дуже любить, та яка здобула собі великі симпатії в світі й тут в Америці.

Тому, коли з новим шкільним роком зачнемо нову науку в школах — памятаймо і за українську школу і за українську мову. Памятаймо, що коли мова про наше минуле в Америці, то якими бідними не були наші вечірні школи і якою бідною не була там наука, то проте майже вся активна наша молодь була в тих школах і там навчилась української мови та історії, так, як з наших хорів набирала замилування до нашої світської чи церковної пісні. Це дуже важне, бо це є факти, які стверджують, що хто в тих школах і хорах не бував, той, говорячи загально, стояв і здалека від цілого нашого життя. Тільки з винятками було інакше. А вже це одно повинно заставити нас усіх ставитись серіозно до української школи в Америці.

Одна з менших німецьких помилок

Чотири роки тому впав був Париж у німецькі руки. Французький уряд проголосив був Париж відкритим містом, себто містом, якого він не думає боронити, і його горожани, деякі мовчки, деякі зі сльозами в очах, дивилися, як до міста вмашерували сірі полки „вермахту". В чотири роки після тих подій Париж окружали аліянтські війська, а їх команданти радили парижанам підождати, поки ці війська окружать Париж з усіх сторін; вони ждали, що з тим ментом удасться їм добути Париж без великого труду для себе й без більших утрат для самого міста. Та парижани не ждали цих кількох днів і кинулися до боїв проти націстичної окупаційної влади, і, як знаємо, мали в цих боях поважні успіхи, але потім такі поважні невдачі, які малощо не скінчили тих боїв трагічно. Ця поведінка парижан заставляє всіх думаючих людей шукати пояснення для питання: що саме заставило парижан хопитися за таку зле обдуману політику? Чи це була темпераментальна нетерпеливість, чи може якісь підшепти?

Американські ґазетярі, що розслідили цю справу, стверджують, що до повстання довела парижан поведінка самої німецької окупаційної влади. Німці саме знали, що незадовго прийде до завзятої боротьби за посідання Парижа. Аби згори ослабити цю боротьбу, Ґестапо й вішівська поліція почали в Парижі широко закроєну упереджаючу акцію. Цю акцію не можна назвати інакше, як масовою чисткою. Мала вона на цілі переарештувати всіх парижан, мужчин, жінок, ба навіть недолітків, які тільки могли взяти участь у повстанню проти німців. Цих малося або розстріляти, або вивезти. Мали не зачіпати тільки тих, за яких була всяка певність, що вони в боях участи не візьмуть.

Це посунення було видимо подиктоване страхом. Боячися повстання проти себе, націстичні головачі задумали його згори ослабити, підорвати, як можливо, зовсім знищити. В їх уяві ставала перед ними примара страшної відплати за всі їх злочинства, яких вони допускалися підчас своєї окупації чужого краю, і під натиском цього страху вони хопилися політики найгострішого залякування.

І якраз у цьому лежала їх важка помилка. Вони не знали, що аліянтські провідники здержували французьких повстанців від виступів осторогами не починати повстань, а ждати на правильні військові операції інвазійних військ. Німці не знали, що аліянтські провідники вважають повстання за дуже коштовний спосіб воювання, бо ворог має в ньому по своїм боці перевагу в матеріялах, зброї й рухливости операційних сил. Німці підозрівали парижан, що вони плянують з аліянтськими командантами, як узяти німців у два огні, підчас коли аліянтські команданти нині вже зовсім певні, що вони дадуть собі самі раду з німцями. Ґенерал Де Ґоль правдоподібно хотів, аби партизани розвинули ширшу акцію, але й він послухав начальної команди аліянтських військ і вспокоював французьких повстанців, бо він обіцяв Аліянтам скоординувати рухи партизан з воєнними посуненнями Аліянтів.

Підчас коли аліянтська команда гасила полумя розбурханого цівільного населення Парижу, націстична верхівка в Франції своїм поступованням доливала до огню нафти, коли по Парижу пішли аґенти Ґестапа й вішівської поліції з приказами арештів. Провідники підпілля побачили тоді, що їх ряди почали скоро топитися. Кожної години дня й ночи попадав у руки ворога якийсь чільний член підпілля. Провідники побачили, що як справа піде так далі, то незадовго німці переарештують усіх повстанців, що незадовго не стане ні ґенералів, ні війська. Як арешти стали десяткувати ряди вояків підпілля, команданти видали приказ до масового повстання проти німців.

За вспокоюючу акцію промовило в розумованню де Ґола ще й стан харчів у Парижі. Знаючи, що німці ограбили населення з харчів, де Ґол думав, що містови треба передусім сконцентрувати свою увагу на добуття харчів. Та коли німці поставили Парижови ніж до горла, провідники рішилися на негайне повстання, бо зрозуміли, що за кілька днів у Парижі не останеться багато людей, аби харчі діставати.

Перерахувалися в французькому темпераменті, німці перерахувалися теж у силі французького повстання. Вони певно не числилися з такою можливістю, що парижани без допомоги правильних військ зможуть заставити німецьку залогу до здачі. Німці привикли воювати тільки військовими формаціями, і тому вони не уявляли собі, що хтось інший може це робити й робити успішно. Завдяки своїм помилкам, націстична команда Парижу не тільки приспішила заняття Парижу ворогами Німеччини на кілька днів, а може й на кілька тижнів, але й розкрила перед цілим світом слабість німецької армії проти того роду повстання населення міста. Примір парижан буде певно мати багато наслідувачів, а лекція, яку дали своїм нерозумом німці, буде їх ще багато-багато коштувати.

Микола Чубатий.

Теперішний стан польсько-російської суперечки

Премієр Міколайчик, польський міністер закордонних справ Ромер та ославлений ворог українців проф. Ґрабскі вернули з Москви без ярлика на панування в Польщі. Для світа у своїх інтервю польський премієр робить приємну міну, не хоче псути міжаліянтських взаємин, але факт, що польська делеґація повернула з Москви не поладнавши справи аж надто ясно за себе говорить.

В Лондоні підбирали до делеґації людей спеціяльно приємливих для Сталіна. Міколайчик, поляк зпід давної німецької окупації, вже тим одним наставлений антинімецько, бо саме через німців терпів як поляк літами вже за своєї молодости. Ромер, бувший і останний польський амбасадор в Москві перед зірванням дипльоматичних взаємин, теж особа приємлива на Кремлі. Спеціяльного типа підібрали для переговорів з росіянами ще й в особі Станислава Ґрабского. Ґрабскі, член вшехпольської, найбільше шовіністичної партії, все був відомим русофілом та вже має практику у робленні угод з росіянами. Було це тоді, коли могуча царська армія залізним вальцем котилася на Галичину. Тоді проф. Станислав Ґрабскі став по стороні Росії та зробив з Миколаєм Миколаєвичем, російським начальним вождом в імени вшехполяків тимчасове порозуміння. Поляки мали стати всеціло по боці Росії, а Росія обіцяла за те відвоювати польські землі зпід панування німецького, (Познанщину та Шлезьк та австрійську Західну Галичину) та з усіх польських земель утворити автономічну Польщу під протекторатом Росії.

Найбільше цікаво поставив тоді Ґрабскі справу Галичини Великий князь Миколай Миколаєвич потрактував справу „соберанія русских земель" трохи більше основно ніж нині Сталін, бо зажадав для Росії історичних границь Галицько-Волинської Держави на заході. Відомо, що польсько-українська границя Галицько-Волинської Держави бігла куди дальше на захід і від лінії Курзона і навіть від приниманої нині етноґрафічної польсько-української границі, що на поважнім відтинку біжить рікою Сяном. Ця польсько-українська границя шість соток літ тому переходила попри міста Ряшів, Переворськ, себто рікою Вислою, що пливе яких двацять миль дальше на захід від Сяну.

Отже великий князь Миколай Миколаєвич зажадав таких границь поміж майбутньою Росією та її протекторатом Польщею. Тоді проф. Ґрабскі годився на таку лінію, хоч чотири роки пізніше з усіх сил відмовляв права українцям бути панами на своїй землі тільки на схід від Сяну. А що в Москві повернули вже до традиції Петра Великого й в ґалерії героїв найшлися різні ґенерали заслужені й для царської Росії, то може і час би Сталінови пригадати советському народови нового героя родіни, Миколая Миколаєвича.

Йде про більшу справу ніж про Західну Україну.

З тим минулим проф. Ґрабского мабуть рахувався польський уряд в Лондоні й тому саме післали теж і проф. Ст. Ґрабского до Москви. Склад делеґації був того роду, що для нього справа Західної України це вже справа другорядна. З її втратою в Лондоні так як погодилися. Іде тепер про справу важнішу для поляків; іде про справу самостійности Польщі. А саме ця справа була в Москві поставлена теж на першому місці. Справа незалежности Польщі укрита під ніби то іншою справою, а саме під справою ролі Польського Комітету Національного Визволення, який Москва не питаючися других великих союзників узнала за тимчасовий уряд Польщі.

Воробці на деревах цвірінькають про це, що це ніякий польський уряд, тільки люди, через яких говорить Росія польською мовою про свої інтереси. В Москві казали полякам з Лондону говорити з тим польським тимчасовим урядом. Уряд той натомісць нічого іншого сказати не може як тільки то саме, про що говорить Кремль. Запропонували злиття обох урядів, червоного уряду та польського уряду з Лондону, в один касуючи польську тоталітарну конституцію з 1935.

Та Кремль домагався заразом уступлення президента Польщі Рачкевича та начального вожда польських збройних сил по стороні демократичних держав, ґен. Сосковского, обох пілсудчиків та противників Росії. Усунути президента держави на домагання посторонної сили, це вже видимий знак втрати незалежности. Тому цю справу роблять осторожно, зі захованням престіжу. През. Рачкевич заіменував своїм заступником з правом наслідства згідно з польською конституцією відомого соціялістичного діяча Арцішевского. Нині Арцішевскі ще тільки наступник президента, але уступлення през. Рачкевича можна очікувати кожного дня. Тоді Арцішевскі, соціяліст, став би автоматично президентом.

Чи така розвязка мила для Кремля, не знаємо, бо Арцішевскі теж не був відомий, як зрештою ціла польська соціял-демократія, як прихильник Росії, хоч стояв в опозиції до уряду Пілсудского. Зміняючи особу президента хотять в Лондоні і Кремль вдоволити, і незалежність Польщі зберегти. Чи це вдасться?

Важка теж справа з ґенералом Сосковскім, дуже популярною особою в передвоєнній Польщі між поляками. Ґенерал Сосковскі сам леґіоніст Пілсудского, одначе в р. 1926, коли Пілсудскі дорогою замаху прийшов до влади, він не став явно на його сторону. В душевній боротьбі поміж обовязками жовніра супроти леґальної влади та привязанням і сентиментом до свого військового товариша і зверхника Пілсудского, в день перевороту хотів поповнити самовбивство, але тільки поранився. За його засадничість в Польщі поляки його шанували. Тому саме його усувати, значилоб зривати з доброю державницькою традицією недавних десяток літ. Та найважнішою справою це справа утворення уряду.

Чи Магомет прийде до гори, чи гора до Магомета.

Таке можна сказати про обидва уряди Польщі, той леґальний в Лондоні, та той напів комуністичний під советською окупацією; Москва формально бажає собі, щоб оба уряди зіллялися в один. Та важне, як має наступити це звільнення. Хто кого має поглотити. Одно є певне, що Совети не думають своєї кількалітної коронкової роботи в Польщі пірвати на кусні та кинути уряд в Лондоні, все таки ще попираний та узнаваний Америкою і Анґлією, але теж зберегти головне слово за своїм протеґованцем, Комітетом Національної Оборони. Зліквідування польського уряду в Лондоні розвязалоб Советам руки у відношенні до своїх демократичних союзників, а в Польщі наділі все лишилобся по старому.

Що Совети мають такі пляни видно з тих гонорів, які вони зробили членам Комітету, що відїздили з Москви до Польщі. Прощав їх віцекомісар заграничних справ, бувший червоний прокуратор Вишинський. Грали польський та советський національний гимн. Премієра Міколайчика в Москві з початку тов. Молотов навіть не хотів титулувати належним йому титулом „Пане Премієр", а тільки титулував „ґаспадін Міколайчик". Аж Сталін зачав перший промовляти до Міколайчика з титулом премієра. Це за себе багато говорить, як в Москві представляють собі це змішання. Не інакше як поглочення поль-

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ
У двох частинах
(Перший том трильоґії „Огнем і Кровю")

38)

— Це то правда. Шкода, як подивишся на те все. Вониж не винні, що їх цар, чи цісар, як вони там його зовуть, воює з нашим. Але, щож це має спільного одне з другим?

— Цісар для галичан такий приятель, як російський цар для нас. На простолюддя обовязки накладають, а прав не дають ніяких.

— Це до діла не відноситься. Хіба ти поможеш галичанам тим, що виїздиш у розїзди?

— То то бо й є, що помагаю. Заїхавши у будь яке село, я попереджаю людей, яким зоставатися небезпечно, щоб виїздили за австрійським військом, або поховалися, поки не перейде російське військо. Були вже випадки, що я попобив добре донощиків і нагнав. Це відучує від доносів і інших. — селянська пошта швидка... Щойно вчора вибив одного такого... Доносив на селян, що їх сини пішли добровольцями до українського леґіону.

— Що ти кажеш? — з острахом питався Деґтяренко. — Як дізнаються про твої вчинки, тож під суд тебе віддалуть. Загинеш...

— Не дізнаються. Я нікому цим не хвалюся, тобі першому. Ну, і комендант сотні знає. Якби донощики навіть скаржилися, то мало хіба є кінночтиків? Нехай шукають вітра в полі. Тай наш ротмістр не одного такого підлизу впеpізав не раз наґаєм...

— Ну, кажеш, також. Біда тільки, що з ним начальство не так дуже числиться. Всякі йолопи самому судом загрожують.

— Не бійся, він знає воєнні закони, не дасть собі в кашу наплювати. На оті арешти при полку — уваги не звертає. Сміється, коли присилають варту до його приміщення. Бачив же самий...

— Все то так. Та може колись урватися. Своя сорочка до тіла ближча...

Доводи Деґтяренка не помагали. Петро, часом по розмові, знов голосився у розїзд, казав, що кулі його оминають.

Справді, як Петро говорив Деґтяренкови, розїзди можуть заподіяти населенню багато доброго, або лихого. Вони першими входять в опускані ворожою стороною оселі і до приходу більших сил є повними володарями околиці. Контролювати розїзди неможливо. Їх вчинки виявляються пізніше, але й тоді не має доказів, що події відбулися не так, як інформували участники. При ворожому відношенні до населення розїзди можуть спричинити багато кривд. Галицьке селянство терпіло чи не найбільше від передових розвідчих відділів і запільних частин російських військ, ніколи від фронтових. Це хочаб тому, що велика кількість старшин і бажання зарепрезентувати свою армію як можна вигідніше, не допускають рядового воядства до злочинів.

В кінних розїздах доводить звичайно підстаршина. Старшинський розїзд висилають не так часто, хіба з особливо важними завданнями і побільшений числом шабель.

Старшини з обережности перед ворожими звідунами не вважали за потрібне втаємничувати „ніжніх чинов"[32] у подробиці плянованих подій на своїх відтинках. Розїздам наказувалося їхати в тому й тому напрямку, виконати те і те завдання. Що мала робити сама частина, чи навіть сусідні розїзди — про те не повідомлялося. Вказівки на випадок всяких несподіванок Петро діставав від Паволоцького безпосередньо, — всупереч принятим звичаям — і перед виправою вкупі обговорювали плян намічених діянь.

З ротмістром, після його поранення, у Петра усталились ще ближчі товариські взаємини. Поза службою він увесь вільний час проводив у Паволоцького. Часу мав багато, — звільнений був від різних дежурств і нарядів у сотні. В розмовах звав ротмістра Володимиром Миколаєвичом, часом паном ротмістром, але в службі звертався по формі, на „високоблагородіє", не хотів дати воякам зрозуміти, що у нього з командантом сотні завязалося приятельство. До подробиць старався виконувати накази ротмістра і в тому напрямку впливав на своїх співтоваришів.

Паволоцький від усіх своїх підвладних неможливого не жадав. Ревних старшин здержував, часом картав за непосильні воякам завдання, старався забезпечити вояків всім необхідним, але строго жадав виконання наданих розпоряджень. Гусари свого команданта зрозуміли, старалися оправдати його доброзичливість і довіря, полюбили його, — коли можна взагалі говорити про щось подібне на любов там, де щоденно ллється ріки крови і смерть руйнує тисячі людських жить.

Таке відношення до „ніжніх чинов" не подобалося командантам інших сотень, та й декому з підвладних Паволоцькому старшин третьої сотні. Почали відати командантові полку, що ротмістр деморалізує вояцтво панібратським обходженням. Сабурів розумів краще, та й не минуло півтора місяця з дня поранення хана Юмудського, а сотня стала взірцем для всього полку. Бачучи наслідки людяного обходження ротмістра — мусіли прикусити язики добровільні полкові конфіденти.

„Панібратство" не значило того, щоб Паволоцький ні на кого не гримав. Часом сварив і ганьбив так, що й полкові сваруни — полковник Калинін-„Мушка" і підполковник Залескі, — за лайки „тр-тр двадцять пять дір" гусарами прозваний, — так сварити не наважилисяб. А отже нічого! Їх гусари ненавиділи, й поза очи насміхалися, а Паволоцького любили й шанували...

(Дальше буде).

[32] Вояки і підстаршини.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ХОЛМСЬКА ДЕБАТА В ДУМІ В 1911—1912 РР.

Після заняття большевиками міста Холму, появилася вістка про створеня під опікою Советів польського уряду, який видав відозву із Холму. Дальші події доводять до висновку, що советський уряд має на думці відступити будучій советській Польщі стародавню столицю українського князя-короля Данила.

Щоби пригадати на розмірно недавне вирішення спору самим російським урядом в передвоєнних часах, поміщуємо понижче найголовніше з дебати над холмським питанням, яку переведено в російській Державній Думі в рр. 1911—1912, коли то царське міністерство внутрішніх справ вийшло з проєктом відірвати Холмщину від так званого Польського Царства і створити з неї окрему Холмську ґубернію. Коли хто хоче скористати з цієї статті, хай має терпеливість перечитати її основно і зрозуміти, як тоді вели спір три інтересовані сторони, а це польські посли, що засідали в Державній Думі, російські націоналістичні посли і прихильники українського інтересу в холмському питанню. Дебату і цілу статтю, яка була друкована в Літературно-Науковім Вістнику за 1912. р. передаємо в скороченню, поділену на 3 частини. (Редакція „Свободи").

I.

Дебати в справі відокремлення Холмщини мають, на нашу думку, велике історичне значіння не тільки для найбільше заінтересованих народів, як от польський та український, але і для всієї держави, цеї зразкової держави націй, не тільки для сучасної політичної дійсности, але і для історії національних відносин (в російській державі).

Розуміється, велика вага холмських дебат полягає не в тому, що наслідком їх проєкт утворення нової ґубернії став законом, хоч і це мало своє чимале значіння, як політико-юридичний прецендент перекроювання державної території, при найбільш-несприяючих обставинах, при найбільш складних конкретних різницях побуту, культури, релігії і т. і.

Величезне значіння цих дебат міститься, коротко кажучи, в тому, що холмська справа, навіть в тій покаліченій російським націоналізмом формі, в якій ми бачимо її в Думі Державній, є по суті своїй українська справа.

Холмська справа, це — перша спроба ламання адміністративних меж Росії по принципу національному і першою нацією, котрої доторкнулася спроба, був український народ. Холмська справа, це перша справа, в котрій два войовничі націоналізми, дві системи панучої над нашим народом національної політики стали до бою „за український маслак", та та справа, де не питалися найбільш заінтересованої дієвої особи, українського народу, хоч рішалася його справа, хоч і змінялася його доля. Холмська справа, це — перший тяжкий удар, в цілій нашій новітній історії, нанесений державною властю пануванню польському над нашим народом. Така обєктивна вага питання про відокремлення Холмщини.

Ось чому холмські дебати мають надзвичайно велике значіння. Вони розкривають становище українського народу в Холмщині, вони виясняють нам політичний світогляд сучасних верховодів національної політики як польської, так і російської, вони показують нам, чого і через що можемо ми сподіватися не тільки в Холмській справі, цій частині нашого національного діла, а і в цілій українській справі, од різних „панів стану".

Таким чином холмські дебати — це разом і лекція наочної політичної науки для сучасників, і історичний документ для історика дослідника.

Ось через що познайомитися з ними — велика потреба для українського громадянства.

Загальний характер дебати носили в 4 засіданнях Думи Державної 25 і 26 листопаду, 2 грудня 1911 року, 8 лютого 1912 року, рештуж засідань присвячено постатейному читанню, і загального інтересу вони не мають. Тому ми і спинимося тільки на цих 4-ох засіданнях, подаючи промови в оригіналі, на основі стенограм, розуміється, найбільш цікаві і характеристичні місця.

Перше ніж перейти до самих дебат, ми вважаємо потрібним подати проєкт формули переходу, запропонованої думською комісією в холмській справі, бо вона в значній мірі вказує на ті наміри, які має щодо Холмщини російський націоналізм, але які покищо не можуть бути зреалізовані в відповідних законах:

„Визнаючи, що утворення Холмської ґубернії слід розглядати тільки як перший крок в ряді цілої системи мір культурного та економічного характеру, в основу котрих повинно бути покладено визнання належности, більшости населення Холмського краю до російської народности, вважаємо за необхідне ...заведення міського та земського самоврядування, під неодмінною умовою охорони інтересів російського населення. Обговорення урядом питання про можливістя приєднання при адміністративній перебудові ґуберній західного краю (до) холмської ґубер. Ковельського, Владимир-Волинського повітів Волинської ґуб. та Брестського пов. Гроденської ґуб. — відновленням старо-руської його назви — Берестейського. — Державна Дума переходить до чергових справ."

Польський погляд.

Після промови докладчика Чіхачова та міністра внутрішніх справ переповнених історичними, мовними та статистичними відомостями, часто непевної якости, загалом вельми і вельми нецікавих, з політичною оцінкою нового закону виступили депутати з польського кола, Димша (Седлецька ґубернія), Гарусєвич (Ломжинська), Наконечний (Люблинська) та Парчевський (Калішська).

Ґенеральним і першим промовцем був **посол Димша** на засіданню 25. XI. 1911 р. Висняючи заінтересованість певних кругів російського громадянства, він так промовляв до думи:

„Для мене зрозуміло, що місцеве духовенство і різного роду зайшлі люди бачуть свій добробут в утворенню особливих матеріяльних переваг то упривілейованого законом їх становища для того, щоб з цією ломакою в руках, конечно, в звязку з агентами державної власти, — як що уряд займе таке становище — і на кошти державної казни розхитати правний лад та культурні інтереси місцевого життя. Мене це не дивує, це зрозуміло, партійна точка погляду цього вимагає. Але, панове, чи розумно, чи до речі ставати урядови на цю позицію? Урядови ставити собі такі завдання і вимагати санкції законодавчих палат для їх реалізації? Чи розумно для уряду ставити державні, партійні інтереси вище од загально-державних? Чи цілезгідно підіймати в місцевостях прапор ворожнечі замісць примирення протилежностей та виконання спільного для всіх закону на ґрунті релігійному та національному".

Ось через що і справжня мета відокремлення Холмщини, на думку Димши, полягає в безконтрольному хазяйнуванню напів націоналістів в новій ґубернії:

„Таким чином, ми підходимо до дійсної мети законопроєкту, він хоче створити окрему одиницю, котра буде поза межами всякого контролю, узброєна тими виключними правами за котрих місцева культура, місцева просвіта, місцеве економічне життя повинно бути цілком зруйноване і повинно бути поставлене поза законом, поза контролем його тільки за для того, щоб там всякі обруситeльні засоби і всякі примусові засоби проти католицьких костьолів можна було пускати в ход".

Та чи можна здійснити цю мету, обрусити і оправославити корінну, польську, людність краю? — запитує Димша націоналістів:

„Ви гадаєте, що справді цю людність, котра на протязі 40 років виявляла надзвичайну стійність і силу в тому, що вона зоставалася вірним костьолові, тій вірі, в котру вона раз увірувала, ви думаєте що польське населення, котре там живе і котре має право жити там так, як воно хоче, по тій релігії і тій національности, котру воно сповідає, ви думаєте, що цей народ можете оправославити, обрусити?"

Після Димши промовляв **д. Гарусєвич.** Його короткі промови, маючи на оці не так збити статистичну, фільольоґічну та конфесійну арґументацію прихильників відокремлення Холмщини, як змалювати силу і діла російських заінтересованих кругів, духовенства та чиновництва, в краю, як подати добру оцінку політичних замірів російського націоналізму, мають далеко більше значіння, ніж промови всіх інших послів кола. На думському засіданню 26. XI. 1911 р. пос. Гарусєвич говорив:

„Вже в ту хвилю, коли предсідателем Державної Думи в маю 1909 р. було доложено про внесення міністром внутрішніх справ в справі цього проєкту, ми в своїй заяві висловили надто неґативне відношення до цього проєкту і вказали і довели його цілковиту непридатність з погляду прав польського народу. Ми вказали, що проєкт цей направлено на шкоду польському народови та католицькій вірі, що він стоїть в явній та цілковитій суперечности до принципів, урочисто виголошених в 1905 р. та що санкціонування цього проєкту наперед визначає будучі взаємовідносини польського та російського народу".

При таких великих персональних і матеріяльних засобах, котрі вже нині є в Холмщині до послуг російського націоналізму, дивною є надія на відокремлення Холмщини од Царства Польського, як на панацею проти підупадання православія та російської національної справи в краю.

На засіданню 8 лютого 1912 р., д. Гарусєвич, так доводив непридатність законопроєкту є цього погляду та виявляв майбутні драконові міри по відокремленню Холмщини:

„Це перш за все акт помсти польському народови збоку місцевих політичних діячів уражених в свойому самолюбстві фактом масового переходу в католицтво місцевої людности, діячів досить пристрастних, щоб забути недавнє минуле та досить недалекозорих, щоб розглянути близьку будуччину. Цим діячам важко помиритися з тим фактом, що величезна частина місцевої людности вийшла з примусового перщебування в православію зразуж після апрільського указу... Ми нічого не маємо проти мирної конкуренції культур в цій частині Царства Польського з мішаним складом населення, але проєкт готує не мирну конкуренцію, а боротьбу непримириму, боротьбу не на життя, а на смерть... Діло національної самосвідомости, діло такогож людського сумління, в тійже мірі, як і діло релігійної віри. В цихже уніятських місцевостях національність так тісно звязана з релігією, як ніде може бути в світі, і через це переслідування національности неминуче фатально стають переслідуваннями релігійними. Панове, я повинен, наприкінці, визнати, що знову момент вибрано вдало: ідейний політичний удар, що полягає в ламанні територіяльної цілости та меж Царства Польського, є одним з самих тяжких ударів по польській нації. За час багатьох і багатьох десятиріччів, теорія, ледве чи знає приклад подібний до сучасного, повторного приєднання части території, повторного захоплення території в той час, коли людність зостається спокійною. Такі удари не забуваються ніколи та ведуть до фатальних наслідків. Вотум ваш, панове,... вотум ваш, панове, перейде в історію, це вірно, але не менше вірно, що історія не зачиниться за ним, як покришка од труни, що хід історії не спиниться і настануть необхідні, неминучі наслідки цього акту".

(Дальше буде).

ського уряду в Лондоні просоветським польським урядом. По якімсь часі ще й тих лондонських членів уряду, що увійдуть до Комітету Національного Визволення, викинуть і все буде по старому.

Останні донесення говорять, що лондонський уряд приготовляє якусь компромісову пропозицію, щоб утворити мішаний уряд з членів лондонського польського уряду, з членів просоветського комітету та з членів польського підпілля в краю. Ці останні малиб найбільше до говорення. Та питання, яке то польське підпілля малоб доповнити уряд. Чи до уряду малоб увійти комуністичне підпілля, чи це, що бореться в Варшаві. Тут знов інший є погляд лондонського польського уряду та інший погляд Кремля. І якжеж звести тут разом гору з Магометом? На всякий випадок нелегко.

Українські вісти з Европи

Під таким наголовком передає аргентинський „Перелом" короткі вісти, що їх добув про українське життя в Европі.

Про українське життя в Фінляндії подано таке:

„Першою подією, яка звернула увагу на українське життя в Фінляндії був виступ Богдана Кентржинского зі Стокгольму, який вислав до Південної Америки осторогу не покладати великих надій на німців і трактувати їх як ворогів. Після зібраних інформацій автор цеї телеграми перебуває переважно в Гельсинках і провадить орґанізаційну працю між українськими полоненими. Це знову привело до здогадів, що між українськими полоненими переводиться якась праця.

„В грудні минулого року в Гельсинках появилось перше число журналу „Український Літопис" під редакцією тогож Б. Кентржинського!

Про цей журнал згадує „Українська Дійсність", та не подано, де цей часопис виходить. Той останній згадує за якусь галицьку дивізію, що зветься „Галичина" і має бути в Франції на вишколі.

В Гельсинках зачато видавати серію популярних брошур під назвою „Захалявна книжечка", а перший випуск цеї серії містить такі три поеми Шевченка: Сон, Кавказ і Посланіє.

Згадано теж про деякі українські ґазети, що виходили під німецькою окупацією, а то: „Українська Дійсність", „Ковельські Вісти", „Наше Слово" (Берестя), „Подолянин" (Камянець), „Заславський Вістник", „Летичевські Вісти", „Кремянецький Вісник" і „Пінська Ґазета". В Кракові виходили „Краківські Вісті".

Та всі ті ґазети обмежувались, як це вже було згадувано давніше, головно до того, що подають німецькі воєнні комунікати, та до розпорядків окупаційної влади, бо саме в першу чергу для тої цілi дозволила окупантська влада видавати ті ґазети.

В рубриці „Некрольоґія" знаходимо такі імена померлих: проф. Іван Галущинський помер у Львові. Був останнім головою Товариства „Рідна Школа", на якому то становищі видержав до 1939 року. Походив з священичої родини і брав участь як сотник у Визвольних Змаганнях по першій світовій війні.

У Ліцмандштадті помер надрадник Юрій Саноцький, що був знавцем фінансових державних справ.

У Празі помер проф. Олександер Мицюк, бувший ректор Вільного Українського Університету. Був професором політичної економії. Між іншим, теж і членом Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові.

В Подєбрадах помер Назар Тюрин, полковник Української Армії, родом з Умані на Київщині. В Українській Армії був польовим скарбником.

Крім тих вістей є ще повідомлення, що вбито письменницю Олену Телігу та часописного видавця Івана Тиктора.

Огляд української літератури по анґлійськи

Нове гарне видання за старанням Українського Народнього Союза. Гарний папір, гарна оправа, формат 8"Х6" сторін 126, Джерзи Сіті, 1944. Автор Кларенс А. Меннинґ, діловий виконний урядовець Департаменту Східнє-Европейських мов Колюмбійського Університету. Передмова проф Ватсона Кирконела. Авторське право застережене. Друкарня Гармон Принтинґ Гавз, у Поґкіпсі, Н. Й.

Зміст: Підложжя української культури, Ґрицько Сковорода, Іван Котляревський, Григорій Квітка-Основяненко, Тарас Шевченко, Пантейлемон Куліш, Марко Вовчок, Іван Левицький-Нечуй, Змінені обставини, Іван Франко, Леся Українка, Михайло Коцюбинський, Василь Стефаник, Олесь, По Році 1918, Бібліографія.

Пише проф. Кирконел, що українців можна прирівнати до ірляндців Сходу, але ірляндців є три мільони й затратили свою ґалійську мову, якої щойно навчаються, і то трудно, у школах, а українців є 50 мільонів і всі вони говорять тою самою мовою від давних давен, тож не зважаючи на всякі політичні міркування, такої культурно динамічної й так великої групи стало нехтувати ні вченим ані звичайним чинникам не можна.

Огляд вибирає по одному письменникові для кожної доби й попри те — у введені й Підложжі — переказує зґрубша історію розвитку української культури й літератури та про саму історію українського народу дещо.

Книжки такої потрібно для обзнайомлення світа з українством. Тому за видання її належиться признання Українському Народньому Союзові. Побіжна вона й неповна, але про українське життя-буття та розвиток українського письменства від самого початку оповідає правдиво, і в прихильнім для українства дусі.

(„Український Робітник".).

Мало конкурентів.

Зайшлий до стрічного мешкання: „Прибуваю до вашого містечка, щоб зажити життям чесного громадянина".

Стрічний: „Не маєте чого боятися від нас конкуренції".

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

У вчорашному числі „Свободи" було оголошення про „ЦЕРКОВНІ ПІСНІ", в якому подано помилково ціну в сумі 35 центів. Має бути **50 центів.**

ЦЕРКОВНІ ПІСНІ
З НОТАМИ
50 центів
один примірник
Замовляйте у книгарні
"SVOBODA"
JERSEY CITY 3, N. J.
83 GRAND STREET

ДУЖЕ ВАЖНЕ!
ДЛЯ УРЯДНИКІВ І ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗУ З ШІКАҐО, ҐЕРІ, ІСТ ШІКАҐО, ГЕМОНД, КЕЛУМЕТ СИТІ, ГАРВЕЙ, ПІОРІЯ І ДЖОЛІЄТ!!
Приходіть всі на
ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ У. Н. С.
— і —
ВАЖНІ НАРАДИ
В СПРАВАХ ОРҐАНІЗАЦІЙНИХ, ЗАГАЛЬНО НАРОДНИХ І АМЕРИКАНСЬКИХ
І так для урядників і членів з відділів 68, 80, 100, 107, 335, 346, 354 і 452 відбудуться ЗБОРИ
В САЛІ СВ. АРХ. МИХАЇЛА
при Коломбія евеню і 170-тій вул., HAMMOND, IND.
В СУБОТУ, 9. ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER 9, 1944)
в годині 7:30 ввечір.
Знова для урядників і членів відділів 22, 106, 111, 125, 190, 221, 252, 301, 379, 425 і 437 ЗБОРИ відбудуться
В НЕДІЛЮ, 10. ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER 10, 1944)
В СОЮЗОВІ ДОМІ, 843 Н. ВЕСТЕРН ЕВЕ., CHICAGO
в годині 2:30 пополудні
Вкінці для урядників і членів від. 33, 139, 176, 214, 216, 220, 222, 243, 259 і 415 ЗБОРИ будуть
ЦЕЇ САМОЇ НЕДІЛІ, В ГОДИНІ 6:30 ВЕЧЕРОМ
В ЦЕРКОВНІЙ САЛІ, 4952 S. PAULINA ST., CHICAGO.
На всіх зборах буде головний секретар Д. Галичин і орґанізатор Д. Білецький. 168,72
Роман І. Смук, гол. контрольор — Тарас Шпікула, гол. радний — Степан Куропась, гол. контрольор

УВАГА! АКРОН, ОГАЙО! УВАГА!
ВІДДІЛИ 295 і 180 У. Н. СОЮЗУ
відсвяткують
50-Літній Ювилей У. Н. Союзу
В НЕДІЛЮ, 3. ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER 3, 1944)
В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ
CORNER WASHINGTON & ABLE STREETS
ПОРЯДОК СВЯТА: Панахида в год. 11:30, зараз по Літурґії св. Василія Великого, за померших членів від. 295 і 180, котру відправить о. Іван Бабяк, а опісля в год. 5. P. M. відбудеться спільна вечеря з відповідною програмою й бесідниками, місцевими і позамісцевими. По вечері приємна забава, за котру ручить
165,8 Комітет.

УВАГА! — УКРАЇНЦІ МІСТА КОГУС, Н. Й., І ОКОЛИЦІ!
УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИЙ ГОРОЖАНСЬКИЙ КЛЮБ
влаштовує
БЕНКЕТ
В 25-ЛІТНУ РІЧНИЦЮ СВОГО ІСНУВАННЯ
В НЕДІЛЮ, 3. ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER 3, 1944)
В ПАРКОВІЙ ГАЛИ
Початок у год. 2. пополудні. — Орхестра Постоловських
Шановні Громадяни! Горожанський Клюб отсим щиро запрошує всіх українців до численної участи.
160,8 Бенкетовий Комітет.

УВАГА! РАЧЕСТЕР, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!
СТАРАННЯМ КОМІТЕТУ ЗЛУЧЕНИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ МІСТА РАЧЕСТЕР
відбудеться другий, і останній цього сезону
ПІКНІК
на дохід різдвяних дарунків для наших хлопців, що служать в американській армії
В НЕДІЛЮ, 3. ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER 3, 1944)
ПЕРЕД "LABOR DAY"
НА УКРАЇНСЬКІЙ ПІКНІКОВІЙ ПЛОЩІ НОРТ ГУДМАН.
Комітет старається, щоби цей пікнік випав якнайкраще. Вразі дощу пікнік відбудеться в парохіяльній салі, 303 Hudson Ave.
Просимо громадян до чисельної участи; най не буде української душі, щоб оминула цей пікнік і не причинилася жертвою нашим воякам.
Комітет.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ — WANT ADS

Classified Department—BErgen 4-0237—BRyant 9-0583

War Manpower Commission Employment Regulations

Essential Workers need Statement of Availability. If transferring to less essential, need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need both.

Сущні робітники обовязані мати посвідку, що вони є до розпорядимости. При переношенню до менше сущних робіт мусять мати крім цього згоду „Юнайтид Стейтс Емплоймент Сервіс". „Критичні" робітники потребують теж обох посвідок.

ПОТРІБНО МУЖЧИН — ПОТРІБНО МУЖЧИН

ПОТРІБНО ВОЄННИХ РОБІТНИКІВ

GALVANIZERS — LABORERS

ДОБРА ПЛАТНЯ — БАГАТО ОВЕРТАЙМУ

ЗНАМЕНИТІ РОБІТНИЧІ УМОВИНИ

ПОТРІБНО ПОСВІДКИ ЗВІЛЬНЕННЯ

L. O. KOVEN BRO., INC.

PATERSONPLANK RD & FRANKLIN ST.

JERSEY CITY, N. J.

МУЖЧИН
НЕ ТРЕБА ДОСВІДУ
Дістануть харч і уніформи
Цілий час або частину
ПОМИВАЧІ
ДИШВАШЕРЗ, ПАТВАШЕРЗ
ПОРТЕРИ на день і ніч
Мусять говорити по англійськи
Бонуси — платні вакації
Постійна позиція
Робітники в критичних заняттях мають принести звільнення
SCHRAFFT'S
ГОЛОСІТЬСЯ ЦІЛИЙ ДЕНЬ
56 WEST 23rd ST., N. Y. C.
АБО ГОЛОСІТЬСЯ 5—8 ГОД. ВЕЧІР
1381 BROADWAY (Nr 38 St.) N. Y.

ПОТРІБНО МУЖЧИН
Досвід непотрібний
ЯК
ПОРТЕРІВ
І
РОБІТНИКІВ
ДОБРА ПЛАТНЯ
ПОСТІЙНА РОБОТА
Робітники з важної воєнної роботи мусять мати доказ звільнення.
FEDERAL
TELEPHONE & RADIO CORP.
591 BROAD ST., NEWARK, N. J.

МУЖЧИН І ХЛОПЦІВ
ДОСВІД НЕПОТРІБНИЙ
Легка інтересна робота
Навчиться доброго платного фаху
SPECIALTY PAPER BOX
255 McKibben St., Bklyn
14th St. line Morgan Ave. Sta.

МУЖЧИН
ВАЖНА ВОЄННА ПРАЦЯ
з досвідом або без досвіду
РОБІТНИКІВ
і
ПОРТЕРІВ
Денна і нічна шифта
AVIATION PACKAGING CO.
Building No. 7, Newark Airport
або голосіться до
USES, 1036 Broad St., Newark
Потрібно USES відпоручення

Різників
All around pork men
добра платня, стала робота
Stahl-Meyer Inc., 172 East 127 St.
Голоситись від понеділка до пятниці.

МУЖЧИН
ДОСВІДУ НЕ ВИМАГАЄМО
ВІД 18 ДО 45 Р. ЖИТТЯ
Мусять бути сильні і здорові
Добре установлена сушна індустрія
НАЙМЕНШЕ $36
ЗА 48 ГОДИН
НАГОДА НА ОВЕРТАЙМ
І ВИЩУ ЗАПЛАТУ
Добра, певна будучність. Гол. негайно
MUNDET CORK CORP.
65 SOUTH 11th ST., BROOKLYN
NEAR WILLIAMSBURG BRIDGE

Робітників при кобасінках
Стала робота, добра платня і після копання. В додатку тижневий бонус після одно-місячного досвіду.
Brand Bros. 410 E. 49 St. EL 5-1360

Потрібно автомобілевих механіків
Ідеальні робітничі умовини
Вакації і свята з платнею. Стало. Заробити можна до $100 тижнево.
Curry Chevrolet
Broadway at 134 St., N. Y.

ПОТРІБНО МУЖЧИН
ДО ЛЕГКОЇ ЮВЕЛІРСЬКОЇ РОБОТИ
CROWN IMPORTING CO.
116 Nassau St., N. Y. C.

ГОТЕЛЕВИХ РОБІТНИКІВ
Женщин і мужчин без різ. на вік.
Добра платня у всіх департаментах
Стала посада
Досвіду непотрібно
БЕЗ ОПЛАТИ АГЕНЦІЇ
До Готелів McAlpin, New Weston, Winslow, Wellington, і інших
KNOTT HOTELS
Безплатна услуга затруднення
235 7th Ave., bet. 23rd & 24th Sts.
Сущні роб. потр. посв. звільнення.

Automobile & Metal Man
Ідеальні умовини
Вакації і свята з платнею
Стала робота $1.50 година
Curry Chevrolet
Broadway at 134 St., N. Y.

Портера
до роботи в автомобілевій стації
Curry Chevrolet
Broadway at 134 St., N. Y.

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН

ЖЕНЩИН
У ВІЦІ 30 ДО 50
ДОСВІД
НЕ ПОТРІБНИЙ
ЛЕГКЕ ШИТТЯ
Приємні робітничі умовини
Голоситись у
Mr. ANDERSON
A. G. SPALDING & BROS.
24 — 6th AVENUE
BROOKLYN
Близько Long Island R. R. station

ДІВЧАТА Й ЖІНКИ
НЕ ТРЕБА ДОСВІДУ
Цілий час або частину
ПЕКАРІ
РОБІТНИКИ В ЦЕНТРІ
В РОБОТІ ПРИ САЛАТАХ
ПРИ СЕНДВИЧАХ
ПРИ ПАРОВІМ СТОЛІ
ПОМИВАЧКИ
КУХАРКИ
ДЛЯ ПРИЛАДЖЕННЯ ДЕСЕРУ
ДЛЯ РОБОТИ В ПРАЛЬНІ
Мусять говорити по англійськи
Дістануть харч і уніформи
Бонус — Платні вакації
Постійна робота
Нагода для авансу
Робітниці в критичних заняттях мають принести звільнення
SCHRAFFT'S
56 WEST 23rd ST., N. Y. C.
Або голоситись 5—8 вечером
1381 Broadway (Nr 38th St), N. Y

Дівчат
Легка роб. при шкіряних новостях
Дуже добра платня — короткі год.
А також часова робота
Нагода на скорий аванс
H. I. Schwartz, 718 E. 11 St., N. Y.

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН

КУХАРОК
Жінок заінтересованих в куховарстві.
З домашним або реставраційним досвідом
Добра платня—скора підвишка
Гарний вишкіл в добрій роботі
Треба знати читати
і писати по англійськи
SCHRAFFT'S
56 WEST 23rd ST., N. Y. C.

ЖІНОК І ДІВЧАТ
ГОДИННА АБО ЦІЛОДЕННА ПРАЦЯ
ПАКУВАТИ ЦУКОРКИ
або
ПРАЦЮВАТИ В ПРАЛЬНІ
SCHRAFFT'S
56 West 23d St., N. Y. C.

Ручних швачок
Добра платня підчас науки, стало
Simonat,
106 West 32 St., N. Y.

ДІВЧАТ І ЖІНОК
ДОСВІД НЕПОТРІБНИЙ
Легка інтересна робота
Навчіться доброго платного фаху
SPECIALTY PAPER BOX
255 McKibben St., Bklyn
14th St. line Morgan Ave. Sta.

Чембермейдс і до чищення Гавсмен
Добра платня — стала робота
HOUSEKEEPER KENMORE HOTEL
145 E. 23 St., N. Y. C.

ОПЕРЕЙТОРОК
Легка робота на
Singer або Merrow Машинах
Знамениті умовини
Добра платня
Belle Novelty, 245 W. 38 St. N.Y.

ОПЕРЕЙТОРОК на Singer маш. при спорт. одежі. Стала роб. добра плат.
Robert Louis Sportswear
85 Blegker St., N. Y. GR 7-4158

ДІВЧАТ
Легка фабрична робота
Добра платня — 40 годин
Arlington Hand Bag
152 Liberty Ave., Bklyn.

ЖЕНЩИН
ЧИСТИТИ ФАБРИЧНІ ОФІСИ
ПЛАТНЯ $26 ТИЖНЕВО
48 годин — стало
Голоситися 4-тий поверх
67 VESTRY ST., N. Y.
7th Ave. or Independent Subway
Canal Street Station

Дівчат Легка роб. при складанні у фабриці забавок
Приєм. роб. умовини стала робота
Lido Toy Corp., 23 E. 17 St., N.Y.C.

ОПЕРЕЙТОРОК
до шиття блюзок і спідниць.
Juliet Sportswear
348 Cathedral Parkway, N. Y. C.

Оперейторок досвідчених
на Singer Button Hole Machine and Premis
NAGEL, 750 BROADWAY, N. Y. C.

ЖІНОК прасувати й прати родинне біля в пральні, лиш досвідчених—добра платня. **B. Moseyeff,** 163 East 53 St. Wickersham 2-1707.

ПОТРІБНО МУЖЧИН І ЖЕНЩИН

ДОБРІ НОВИНИ
ДЛЯ МУЖЧИН І ЖЕНЩИН
ДОБРІ РОБОТИ ТЕПЕР
І ПО ВІЙНІ
ДОБРА ПЛАТНЯ
4 ДО 7 ГОДИН ДЕННО
Цілоденна або часова робота
До звичайного чищення в офісових будинках і готелях у Мангетен і Бруклин.
ВЕЧОРАМИ АБО НОЧАМИ
Голосіться денно до
NATIONAL CLEANING CO.
9 W. 29 St. (nr. 5 Ave.) N. Y. C.

МАДЯРСЬКІ ЛІБЕРАЛИ ВЗИВАЮТЬ МАДЯРЩИНУ ПОКИНУТИ ВІЙНУ.

ЛОНДОН. — „Мадярська Рада в Великій Британії", на чолі котрої стоїть відомий ліберальний мадярський політик граф Михайло Кароллі, видала заклик до мадярського народу, що тепер настала крайна пора покинути війну й Німеччину.

DATES WITH OUR GOVERNMENT

For the Week August 27 through September 2, 1944

RATIONING

Sugar

Sugar stamps No. 30, No. 31, and No. 32 are valid indefinitely for five pounds of sugar. Sugar stamp No. 33 becomes valid September 1 and remains valid indefinitely for five pounds of sugar. Sugar stamp No. 40 is valid for five pounds of canning sugar through February 28, 1945.

Meats, Fats

Red stamp A8 through Z8 and A5 through D5 are now valid indefinitely.

Processed Fruits and Vegetables

Blue stamps A8 through Z8 and A5 through F5 are now valid indefinitely. Blue stamps G5 through L5 become valid on September 1 and remain valid indefinitely.

Gasoline

In the 17 states of the etstern shortage area, A-11 coupons remain valid through November 8. In States outside the eastern area, A-12 coupons remain valid through September 21.

Fuel Oil

Period 4 and 5 coupons remain valid in all areas through September 30. New period 1 coupons are now valid in all areas.

Shoes

Airplane stamps No. 1 and No. 2 in Book Three remain valid indefinitely.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Збірка шмаття на допомогу Україні.

Комітет Злучених Організацій міста Рочестер проголошує збірку шмаття на допомогу Україні. Збірка буде тривати цілий місяць вересень, почавши від першого вересня аж до 30 вересня 1944.

Щоби було людям вигідно, шмаття буде збиратися в двох домах, і в парафіяльній галі кожного вечора і дня, цілий місяць вересень: В парафіяльній галі 303 Hudson Ave., в Народнім Домі (Civic Center) 83 Joseph Ave., і в Робітничім Домі 975 Joseph Ave.

Шмаття повинно бути старанно направлене, випране, або вичищене, і випрасоване. Якби це виконали наші жінки в дома, заки принесуть до комітету, то заощадили би багато часу нашим робітникам і робітницям, котрі ще раз будуть це все переглядати і запаковувати.

Шмаття треба давати таке: жупани мужеські і жіночі, убрання мужеські і жіночі.

Просимо громадян відгукнутися поважно, бо час дуже короткий, бо на 15. жовтня шмаття уже мусить бути на кораблі.

За Комітет: **Д. Братусь, В. Гузар, Ст. Петришин, В. Попович.**

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

РУКИ ВГОРУ. Німецькі вояки в південній Франції піддаються американським піхотинцям, що війшли в місто з могутніми повзами. Німці не ставлять поважного опору й даються американцям гнати перед собою, долиною ріки Рони.

ВИПИРАЮТЬ НІМЦІВ В ІТАЛІЇ ПОЗА ГОТІЙСЬКУ ЛІНІЮ

РИМ. — Польські війська в Осьмій Британській Армії перейшли поза ріку Матавро на Адційськім побережжю і підсунулися на 9 миль до міста Песара.

На схід від Фльоренції ворог відступає в гори на північ від ріки Арна. Від Фльоренції по море нема ніяких змін.

ПОСТУПОВІ НІМЦІ НЕ ХОЧУТЬ ЇХАТИ ДО РАЙХУ

АНКАРА, Туреччина. (ОНА) Група поступових німецьких громадян в Туреччині звернулася з просьбою до американської й британської амбасади, щоби помогли їм вилертися зпід опіки Гестапа, яке переслідує політичних противників Гітлера і хоче силою вислати їх до Райху. Декого з цих людей вже засуджено на смерть, але аліянтські представники в Туреччині вставилися за ними і турки їх не видадуть.

Турецька влада каже, що в Туреччині вже віддавна перебували противники націстів, які втікли з Німеччини, як тільки Гітлер прийшов до влади. Вони виробили собі добре імя і загальну повагу в турків, які дали їм нагоду заробляти собі на життя. Ці люди гірше ненавидять тоталітарну владу в Німеччині, ніж багато демократів, що сьогодні воюють з націстами. Серед німецьких анти-націстів в Туреччині найбільше число поступових робітників, які маючи в руках добрий фах, поселилися там і заробляють на хліб фізичною або умовою працею. Аліянтські представники були тої думки, що шкода, щоб таких людей націсти вбивали ...і багато з них вже вратували.

Розуміється, що в Туреччині є ще і друга порода німецьких громадян, але за ними Гестапо не слідить. Це так звані туристи, які мали наглядати, що роблять громадяни тих держав, з котрими Німеччина воює. Але їх турки пильнують і скоро висилатимуть додому.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, відбудуться в суботу, 2. вересня, в годині 7:30 ввечір, при 435 Мейн ул. При холодніших вечорах просимо членства взяти більшу участь у цих зборах, бо урядники сами не можуть рішати всіх справ. Маємо багато важних Союзових і товариських справ до полагодження. Хто має більше як три місяці залеглостей, буде суспендований, коли не заплатить на цих зборах. — За уряд: С. Виврський, предс.; М. Матвяш, рек. секр.

БРУКЛИН, Н. Й. — Триквартальні збори Тов. ім. Богдана Хмельницького, від Покр. Пресв. Тройці, від. 158, відбудуться в суботу, 2. вересня, в год. 8. ввечір, в Укр. Нац. Домі, 216-218 Гренд Стр. Просимо конечно прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. — За уряд: Ю. Павчак, предс.; М. Баглай, фін. секр.; С. Шлушко, кас.; М. Кіт, рек. секр.

БРІДЖПОРТ, КОНН. — Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляє всіх своїх членів і членкинь, що місячні збори відбудуться в неділю, 3. вересня, в галі церковній, 34 Біч ул., точно в год. 2:30 пополудні. Взиваємо всіх членів прийти на час. Кожний член обовязаний взяти тікет на пікнік, що буде 10. вересня. — М. Галькевич, секр.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. — Уряд Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, повідомляє всіх членів, що триквартальні збори відбудуться в неділю, 3. вересня, в годині 3. пополудні, в гали У. Н. Дому на Комплейн Гіл. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо будуть важні справи до полагодження. — Ю. Ясінчук, предс.; П. Тиняк, кас.; Н. Ланчинський, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Повідомляємо, що місячні збори Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 301, відбудуться в неділю, 3. вересня, в год. 1. пополудні, в парохіяльній салі, 1944 В. Ірі вул. Просимо прийти на ці збори, бо є дуже важна справа. — За уряд: Л. Доманчук, предс.; М. Чорний, секр.

БОФАЛО, Н. Й. — Укр. Тов. Сокіл, від. 304, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться 5. вересня в 7. год. ввечір в гали при Джерсей стр. Всі члени повинні прийти, бо є важні справи до полагодження. — С. Ваврів, секр.

ЛІКУЄМО ХРОНІЧНІ НЕДУГИ
ШЛУНКА, ШКІРИ, НЕРВІВ
ГЕМОРОЇДИ Й ІНШІ ЗАПАЛЕННЯ КУТНЬОЇ КИШКИ
Нирок, міхура, шлунка і внутренностей забурення. Катар і хронічні боляки, біль у крижах, загальне ослаблення і хронічний ревматизм і саятику. Лучі Екс, екзамінація крови і мочі запевняє докладну діягнозу і відповідне лікування. Застрикування, колй вказане. Зайдіть сьогодня на пораду. Мужчин і Женщин лікуємо модерними методами зо скорою полекшою.
Всі хронічні недуги лікуємо науково.
ОПЛАТА УМІРКОВАНА — МЕДИЧНА ЕКЗАМІНАЦІЯ $2.
Dr. ZINS (28-літне заведеня)
110 EAST 16 STREET, N. Y. → NEAR UNION SQUARE
Щоденно від 9. г. рано до 7. г. вечі. У неділі від 9. рано до 2. попл.

НА ПРОДАЖ 123 АКРІВ, ДОБРА МОЛОЧНА ФАРМА В SHARON SPRINGS, N. Y.
Дім на 11 кімнат, стодола, електрика, вода в барні, гаряча вода і ванна в хаті, 24 штук худоби, добра пара білих коней, новий трактор, всякі добрі машини, потрібні до фармерської праці, курники на кури, та інші забудовання. Власититель 14 літ фармерує. Ціна $15,000. Готівка згідно з умови. По інфор. голоситись до:
PETER MARTINUK
120-11 14th Road,
College Point, L. I., N. Y.

НАУКА МАЛЯРСТВА
для талановитих учеників з платнею.
Інтересовані хай голоситься листовно до: 168-71
MYROSH STUDIO
43 E. 59 ST., NEW YORK, N. Y.

ХОЧЕМО
якоїнебудь особи спорідненої до ВАСИЛЯ СЕГЛЮКА, також знаного як ЧАЛИЙ СІДВІК, ВАСІЛІ СЕГЛЮК і ЧАРЛС СЕДВІК, що свого часу мешкав під ч. 101 Кент евеню, Бруклин, Ню Йорк. Прохаємо зкомунікуватися негайно з адвокатом IRVING A. COOK, 894 Manhattan Avenue, Brooklyn, New York. Телефон EVergreen 9-5050. Цей чоловік (Василь Сеглюк) як відомо, мав мати брата, на імя СЕМЮЛ СЕДВІК, котрий мешкав, або в Ньюарк, Ню Джерзі, або Френкфорд дільниці Филаделфія, Пенсилвенія.

$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН
і вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низькій як $150
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
— на —
ФІЛЯДЕЛЬФІЮ
й околицю
МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимається похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MElrose 5-6577

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ТАРЗАН, ч. 1030. Зимнокрове вбивство.

Як Тарзан нудьгував у вязниці, його відвідувала тільки Хуана, що була захоплена „гарним дикуном".

Вона йому приносила різні присмаки, які сама приготовляла. Одного дня він сказав: „Я волію сире мясо".

Тимчасом Вейкер далі займався своїм улюбленим спортом: стріляв звірі, привезені йому з Африки.

Голос кожного стрілу пробивав серце Тарзана.